ION MĂRII

NOTĂ LEXICOLOGICĂ: *b u j a i e*

1.1. În DA 1913, p. 681 este lucrat şi următorul foarte scurt articol lexicografic:

„**BUJÁIE** s. f. plur. *Maquis.* – (Ban.) Desişul de buruieni prin gărâni, semănături etc. (Com. LIUBA), cfr. b u l e a c ă r”.

Observaţii:

a. Articolul, redactat de Constantin Lacea şi revăzut de Sextil Puşcariu, este foarte scurt deoarece regionalismul *bujaie* se bazează, în această primă apariţie lexicografică, pe o unică atestare, o comunicare lexicală a harnicului învăţător bănăţean Sofroniu = Sofronie Liuba, colaborator atât al lui B. P. Hasdeu (vezi H 1884: XVIII 134–221), cât şi al Muzeului Limbii Române. Sofronie Liuba a comunicat din localitatea bănăţeană Maidan =, astăzi, Brădişorul de Jos, jud. Caraş-Severin, localitate anchetată şi de Sever Pop pentru ALR I, cât şi de Eugen Beltechi pentru NALR–*Banat*, în ambele atlase lingvistice fiind punctul de anchetă 24.

b. Pentru o înţelegere exactă sau cât mai exact cu putinţă a semnificatului semnificantului *bujaie* sau, altfel spus, a referentului desemnat de cuvântul (= semnificat + semnificant sau, nesaussurian, conţinut + formă) „*bujaie*”, să observăm în legătură cu semantica regionalismului *gărână*, prezent în definiţia lui *bujaie*, că în DA 1934, p. 225, s.v. *gărână*, apare, la sens, şi următoarea glosă, comunicată tot de Sofroniu Liuba: „*Gărână* se zice la pădurea cea tânără. LIUBA”.

c. Tot pentru o cât mai bună înţelegere a semanticii lui *bujaie*, vom reproduce, din DA 1913, p. 684, articolul lexicografic la care, printr-un c o f e r, suntem trimişi, adică:

„**BULEÁCĂR** s. a. (Transilv.) *Maquis.* – Tot felul de iarbă amestecată cu uscături, cu spini, bungeac; cfr. b u j a i e. *Abia am putut ieşi din buleacăr* (Lupşa) VICIU, GL.”.

1.2. În DA ms, avem, pentru „*bujaie*”, următorul articol lexicografic:

„**BUJÁIE** s. f. pl. (Regional) Desiş de buruieni prin gărâni, semănături etc. Com. LIUBA, cf. b u l e a c ă r”.

Observaţii:

a. Revizia, actualizarea şi r e r e d a c t a r e a tuturor articolelor lexicografice apărute în DA a fost realizată în perioada 1949–1952. În reproducerea articolului de mai sus, ne-am folosit chiar de textul manuscris al dicţionarului şi nu de dactilograma lui. Nici nu ştim dacă şi pentru ceea ce redacţia Sextil Puşcariu a publicat din DA există o dactilogramă, cum, desigur, o asemenea dactilogramă există pentru restul materialului lexicografic, dactilogramă utilizată în redactarea DLR-ului.

Caietele Sextil Puşcariu, Cluj-Napoca, II, 2015, Cluj-Napoca, p. 243–252

BDD-A22908 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:14:37 UTC)

b. Comparând cele două articole, cel din DA 1913, p. 681 cu cel din DA ms., reţinem doar faptul că, până în anul 1952, fişierul DA-ului, mereu deschis, nu conţine vreo altă atestare decât cea datorată învăţătorului măidăneanţ.

1.3. În MDA 2001, p. 333, avem cea de a treia (două publicate şi una manuscrisă) redactare lexicografică academică a cuvântului în discuţie, şi anume:

„**buj**a**ie** *sf* [At: DA ms/Pl: *~jăi*/E: nct] (Reg) Buruieni care cresc în lanuri".

Observaţii:

a. Elaborarea articolului din MDA a fost realizată **nu** prin r e r e d a c t a r e a articolului din DA 1913, p. 681, ci prin reredactarea = (pentru rigoare şi adevăr, dar barbar exprimat) r e r e r e d a c t a r e a articolului din DA ms (sau bază), cum, clar, în acest caz, rezultă şi din faptul că pentru prima (şi, precizăm noi, u n i c a) atestare de până în 1952 este menţionat, greşit însă, DA ms şi nu, corect, DA-ul. Din păcate, din MDA nu se poate afla, în legătură cu niciunul dintre cuvintele redactate, dacă prima atestare menţionată este sau nu şi unica lui atestare.

b. Spre deosebire de redacţiile DA şi DA ms, redacţia MDA consideră, corect, semnificantul *bujaie* ca reprezentând o formă de singular şi nu una de plural, definit, însă, incorect, nu atât prin utilizarea în definiţie a pluralului (: „buruieni") pentru un singular (: *bujaie*), considerat (tacit) cu înţeles colectiv, ci, desigur, prin omiterea substantivului „desiş", prezent, sub o formă articulată, în definiţia din DA şi, sub o formă nearticulată, în definiţia, aceeaşi, din DA ms, definiţia din DA reproducând, credem, întocmai explicaţia lui S. Liuba. *Bujaie* nu înseamnă „buruieni care cresc prin lanuri", ci, cum rezultă clar şi din semantica fr. *maquis*, menţionat drept corespondent, el desemnează „desiş, hăţiş de buruieni de prin pădurile tinere, semănături etc.".

2. Plecând de la redactarea din DA 1913, p. 681, Andrei Avram, maestrul de astăzi al etimologiei lexicale româneşti, elaborează următoarea notă etimologică:

„**BUJAIE.** Este înregistrat în DA (pe baza unei comunicări) cu sensul «desişul de buruieni prin gărâni, semănături etc.» şi circulă în Banat, ca şi *buiede* «buruiană (de leac)». Acesta din urmă, fără etimologie în acelaşi dicţionar (unde se propune, cu rezerve, o etimologie doar pentru varianta *buiagă*; vezi mai jos), a fost explicat de Iorgu Iordan, BIFR I, 1934, p. 120–122, ca împrumut din srb. *bujad* «Farrenkraut, filix»; după Gămulescu, *Elementele*, p. 96, provine din scr. *bujad* «buruieni».

Fără îndoială, *bujaie* nu poate fi despărţit de *buiede*. Pentru a stabili în ce constă de fapt legătura dintre cele două cuvinte (sau variante ale aceluiaşi cuvânt; vezi mai jos), este necesar, pe de o parte, să avem în vedere unele particularităţi fonetice dialectale (africata notată [đ] sau [dź] ca echivalent al lui [d] din limba literară, în anumite contexte; fricativele [ź] şi [j] ca echivalente ale lui [ĝ] şi, pe de altă parte, posibilitatea unor confuzii (făcute de vorbitorii care au comunicat cuvintele în cauză sau de culegătorii – uneori amatori – care le-au notat) între două consoane asemănătoare reprezentând un fonetism dialectal şi, respectiv, corespondentul acestui fonetism în forma literarizată. Printr-o asemenea confuzie credem că se explică, de

BDD-A22908 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:14:37 UTC)

exemplu, *buiagă* (înregistrat în DA, s.v. *buiede*): [buⱡeđe], cu un [đ] provenit din [d] a fost interpretat ca **buiege*, plural (cu pronunţarea din limba literară), de la care s-a refăcut un singular cu [g] în radical (considerăm neplauzibilă ipoteza din DA, s.v. *buiede*, conform căreia «se pare că *buiagă* e substantivat din *buruiană buiacă*»). Pluralul *buiege* (= [buⱡeĝe]), la rândul lui, a putut fi interpretat ca forma literarizată a lui **buieje*, corespunzător unui singular **buiajă*. După părerea noastră, printr-o metateză uşor de admis, **buiajă* a devenit *bujaie.*

Dacă lucrurile s-au petrecut aşa cum am susţinut în rândurile precedente, înseamnă că *bujaie* nu este altceva decât o variantă a lui *buiede*" (Avram 2001, p. 64–65).

Observaţii:

a. Soluţia etimologică avansată de eminentul lingvist Andrei Avram în nota reprodusă integral mai sus a fost acceptată, n e c r i t i c, în sau pe baza argumentului de autoritare credem, în DELR 2011, p. 302, cuvântul *bujaie* = „desiş de buruieni prin grădini, semănături etc." devenind, alături de forma *buiagă*, o variantă lexicală r e a l ă (vezi *infra*) a regionalismului bănăţean rostit *buieđe* = *buiege*, care, literarizat, se înfăţişează ca **buiede**. În legătură cu acceptarea şi menţionarea de către redacţia DELR a explicaţiei date de Andrei Avram trebuie observat, însă, că formularea: „Var. *buiagă, bujaie* ← pl. *buiege* (= buiede) Avram, NCE, 64–65" este total greşită. Andrei Avram, în demonstraţia sa, nu spune că ambele variante provin dintr-un plural dialectal rostit *buiege*, ci numai şi numai că varianta lexicală *buiagă* provine dintr-un plural dialectal **buiege*, plural neatestat până acum, fapt pentru care el este precedat, firesc, la umărul formei, de un asterisc, pe de o parte, iar, pe de altă parte, că varianta lexicală *bujaie* provine, „printr-o metateză uşor de admis", de la o formă de singular **buiajă*, singular refăcut dintr-un plural **buieje*, ambele forme – atât cea de singular, cât şi cea de plural – fiind, cum indică asteriscul ce le precedă, neatestate până acum.

b. Spre deosebire de redacţia DELR, considerăm ca fiind inacceptabilă etimologia dată de Andrei Avram, forma sau semnificantul *bujaie* nefiind nici măcar livresc = filologic = lexicografic = savantologic o variantă lexicală a lui **buiede**, cum, într-adevăr, este forma *buiagă*, „creaţie savantă" a lingvistului G. Weigand, menţionată de acesta la sfârşitul următorului articol lexicografic din cunoscuta sa monografie *Der Banater Dialekt*: „buⱡęźę XXXIII, 1, Unkraut, Sg. buⱡagǫ" (vezi Weigand 1896, p. 314).

Notată, în radical sau temă, cu fricativa *ź* şi nu cu africata *dź*, întâia formă din acest articol lexicografic al glosarului este atestată, r e a l, la pag. 270, rândul 1, într-un text folcloric cules din localitatea bănăţeană Mehadia, în următorul context poetic: *Frundzǫ verdźę dźe buⱡęźę*. Notarea, în sistemul său de transcriere fonetică, cu *ź* şi nu cu *dź* atât în reproducerea textului folcloric, cât şi în redactarea articolului din glosar, pe de o parte, precum şi, pe de altă parte, notarea cu *dź* a adjectivului *verde* şi a prepoziţiei *de* din versul reprodus mai sus constituie, considerăm, un indiciu sigur că nu este vorba de o greşeală de tipar. Forma *buieźe* =, prin l i t e r a l i z a r e, **buieje** poate fi, într-adevăr, o formă autentică, care, l i t e r a r i z a t ă, sună, desigur, **buiege**, precizând, însă, că, etimologic, această formă provine,

BDD-A22908 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:14:37 UTC)

i n t e r n, din forma bănăţeană dialectală *buieđe* = *buiege* şi nu, e x t e r n, din etimonul acestei forme, care, literarizat, se înfăţişează ca **buiede**. Forma de sg. f. *buieźe* din versul **Frunză verde de buieźe** a fost interpretată greşit de G. Weigand ca fiind una de plural (: **buieźe* = *buieje*), formă de la care, prin l i t e r a r i z a r e a acesteia (: ***buiege**), a creat singularul ***buiagă**, care nefiind, totuşi, o formă reală, aparţinând realităţii lingvistice investigate, ci numai şi numai un produs al cercetării realităţii lingvistice, trebuie, desigur, şi ea, precedată de asterisc, întrebându-ne, dar, mai ales, întrebând dacă asemenea creaţii savante, r e c o n s t r u i t e, aparţinând cercetătorului şi nu vorbitorului, trebuie sau nu reţinute într-un dicţionar tezaur = general cum este DA = DLR şi, în cazul unui răspuns afirmativ, cum trebuie lucrate spre a le deosebi de formele reale, autentice?

Revenind la sg. **buiagă*, să mai observăm şi faptul că neliterarizând (: **buiege*), ci numai literalizând (: **buieje*), G. Weigand ar fi putut născoci, desigur, un sg. **buiajă* şi nu **buiagă*.

Dacă, confundând forma de singular cu cea de plural, G. Weigand putea fabrica pe calea ştiinţei şi sau numai un singular ***buiajă**, o astfel de formă, devenită (de ce oare?!), „printr-o metateză uşor de admis", **bujaie**, nu putea, în niciun caz, să fie creată de învăţătorul S. Liuba, bun cunoscător şi bun cercetător al graiului vorbit în localitatea sa natală. El ştia foarte bine că *buieđe* = *buiege* este o formă de singular şi nu una de plural, pentru că ştia, la fel de bine, că forma de plural este *buiedz* = *buieḑ*, literarizat: *buiezi*, plural atestat, din punctul de anchetă 24, şi de S. Pop şi E. Beltechi în anchetele realizate de ei pentru ALR I şi NALR–*Banat*.

Încheind observaţiile noastre la etimologia dată de A. Avram, vom afirma, categoric, că „*bujaie*" nu este o variantă lexicală a lui *buiede*, ci un alt cuvânt.

3. Înaintea noastră, etimologia propusă de A. Avram a fost respinsă de colegul D. Loşonţi, un alt distins şi harnic reprezentant al etimologiei lexicale româneşti, prin redactarea următoarei note etimologice:

> „**BUJAIE.** Se găseşte în DA, ca formă de feminin plural, cu sensul 'desişul de buruieni prin gărâni, semănături etc.', după o comunicare a lui Sofroniu Liuba din Maidan, azi Brădişoru de Jos CS. Etimologia nu i s-a putut preciza. Din DA ms. îl preia MDA, care îl dă ca un singular feminin, creându-i şi un plural, *bujăi*. Nici acest dicţionar nu-i indică etimologia.
>
> După Andrei Avram, *bujaie* nu este decât o variantă a lui *buiede* 'buruiană (de leac)' (< scr. *bujad*), care e răspândit tot în Banat. Pentru a înţelege cum a luat naştere, autorul e de părere că «este necesar, pe de o parte, să avem în vedere unele particularităţi fonetice dialectale (africata notată [đ] sau [dź] ca echivalent al lui [d] din limba literară, în anumite contexte; fricativele [ź] şi [j] ca echivalente ale lui [ĝ] şi, pe de altă parte, posibilitatea unor confuzii (făcute de vorbitorii care au comunicat cuvintele în cauză sau de culegătorii – uneori amatori – care le-au notat) între două consoane asemănătoare reprezentând un fonetism dialectal şi, respectiv, corespondentul acestui fonetism în formă literarizată. Printr-o asemenea confuzie credem că se explică, de exemplu, *buiagă* (înregistrat în DA, s.v. *buiede*): [buẹđe], cu un [đ] provenit din [d], a fost interpretat ca **buiege*, plural (cu pronunţarea din limba

BDD-A22908 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:14:37 UTC)

literară), de la care s-a refăcut un singular cu [g] în radical (considerăm neplauzibilă ipoteza din DA, s.v. *buiede*, conform căreia «se pare că *buiagă* e substantivat din *buruiană buiacă*»). Pluralul *buiege* (= [buję̯ge]), la rândul lui, a putut fi însă interpretat ca formă [sic!] literarizată a lui **bujeje*, corespunzător unui singular **buiajă* (NCE 64–65), singular care, «printr-o metateză uşor de admis», «a devenit *bujaie*» (ibid. 65).

Fără îndoială că observaţiile cu caracter metodologic din acest citat sunt juste şi de ele trebuie să ţină seama cei ce se ocupă cu etimologia cuvintelor regionale comunicate în formă scrisă de nespecialişti, dar credem că *bujaie* este o formă inexistentă în realitate. Ea n-a fost înregistrată nici pentru chestiunea 1011 [= 'buruieni'] din ALRR–*Banat*, nici pentru DSB IV. În Brădişoru de Jos şi în alte peste 60 de localităţi din cele 100 anchetate pentru ALRR–*Banat*, la întrebarea menţionată s-a notat termenul *buiede* (pl. *buiezi*). În răspunsul la *Chestionarul* lui B. P. Hasdeu, Sofroniu Liuba a comunicat tot acest termen, în 6 numiri compuse de plante, numiri pe care le reproducem în grafia lui: *buedea viniĭ*, *buedea bubei*, *buedea frigurei*, *buedea vinului*, *buedea gârlei* şi *buedzile datului* (H XVIII 168).

Deşi până acum n-am reuşit să identificăm documentul ograf în care Sofroniu Liuba ar fi comunicat forma *bujaie*, pentru a ne convinge că e reală, putem bănui cum ar fi fost posibil ca ea să apară. În Banat şi în unele părţi ale Transilvaniei circulă şi termenul *bugeac* '(cu înţeles colectiv) ierburi, buruieni' (DA; ALRR–*Banat* 1011/10, 11, 31, 36, 40, 45, 47–51, 81, 84, 87, 89; DSB IV etc.), «iarbă mare şi multă» (DSB IV). Probabil că Sofroniu Liuba a comunicat termenul *bugeac*, pronunţat în sat (şi în zonă) [buźác], în forma literalizată *bujac*. La fişarea sau redactarea materialului, litera *c* (mic de mână) a fost citită *e*, rezultând forma *bujae*, care, scrisă conform normelor ortografice ale dicţionarului, a devenit *bujaie*. Cf., infra, *şuştaie*" (Loşonţi 2007, p. 38–39).

Observaţii:

a. Faptul că **bujaie** = „desiş de buruieni prin gărâni, semănături etc." nu a fost înregistrat nici în NALR–*Banat* ca răspuns la întrebarea lexicală onomasiologică [1011]: „Ce cresc pe locul cu porumb, grâu... mai ales după ploi şi pe care le smulgi ori le tai?" din *Chest. NALR* 1963, pe de o parte, şi nici, pe de altă parte, în DSB 1988 nu înseamnă, desigur, că acest cuvânt nu există sau nu a existat în realitate, cum presupune Dumitru Loşonţi, chiar dacă acest semnificant, până acum, a fost atestat = documentat direct o singură dată, aflându-se, deci, în stare de h a p a x l e g o m e n o n.

b. Nota etimologică reprodusă de noi, mai sus, integral a fost publicată de D. Loşonţi în volumul său *Certitudini şi ipoteze etimologice*, volum ce, sub sigla: Loşonţi, CIE, figurează în *Bibliografia* DELR, dicţionar în care, însă, din păcate, explicaţia dată de el cuvântului „*bujaie*" nu este consemnată nicăieri, nici sub cuvântul „*buiede*", la var. *bujaie*, după explicaţia lui Andrei Avram, şi nici la cuvântul „*bunceag*", la var. *bugeac*[2].

c. Dacă, în viitor, în urma unei documentări la faţa locului sau prin corespondenţă, se va dovedi, într-un fel sau altul, că în Maidan = Brădişorul de Jos n-a existat şi nu există semnificantul *bujaie* desemnând „desişul de buruieni prin gărâni,

BDD-A22908 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:14:37 UTC)

semănături etc.”, atunci, desigur, explicaţia produsă de D. Loşonţi este, credem, cea adevărată şi nu explicaţiile date de Andrei Avram şi, vezi *infra*, de I. Mării, întrebându-ne, dar, mai ales, întrebând, în primul rând, pe diriguitorii DLR-ului, dacă asemenea forme, citite şi transcrise greşit printr-o confuzie şi/sau omisiune alfabetică, trebuie sau nu reţinute în DLR, aşa cum a procedat DELR 2011, p. 281 cu forma **brâdă** = **brânză**, greşeală denunţată de Andrei Avram (vezi Avram 2006, p. 38), pe de o parte, iar, pe de altă parte, dacă asemenea forme (= cuvinte independente sau numai variante lexicale) vor fi reţinute, cum trebuie ele lucrate spre a le deosebi redacţional de cele reale?

4. Spre deosebire de Andrei Avram şi Dumitru Loşonţi, noi credem că ne găsim în faţa unui cuvânt r e a l, pe de o parte, iar, pe de altă parte, că, etimologic, ne găsim în faţa unui derivat, cu sufixul colectiv *-aie* (pentru care, vezi Sădeanu 1962, p. 54–55), de la semnificantul **boj**, o variantă lexicală a cuvântului **boz**, variantă pentru care vezi DA 1913, p. 634, s.v. **boz** (unde varianta **boj** este explicată „din plur. *boji*”); ALR II, s. n., 1961, h. 639 = ALRM II, s. n., 1967, h. 445; DSB 1988, p. 105, s.v. **boz**^{2}; MDA 2001, p. 310, s.v. **boz**^{2}; DELR 2011, p. 275, s.v. **boz**^{1}.

Pentru *-u-* din tema derivatului, în loc de *-o-* din forma variantei lexicale ce stă la baza derivatului se poate admite, desigur, şi influenţa substantivelor **buiede, bugeac.**

5. *Post-scriptum*:

5.1. Textul de mai sus, de sub **1**–**4**, a fost redactat în vara anului trecut, pentru a fi prezentat, într-un grupaj de note lexicologice, la Cel de-al XVI-lea Simpozion Internaţional de Dialectologie din 11–12 septembrie. Dorind să ne încadrăm în timpul acordat prezentării unei comunicări, am renunţat la prezentarea acestei note şi a celei subintitulate: **cuc** *în e x p r*. **beat cuc, cuc de beat** etc. La începutul lunii mai din acest an am decis ca textul intitulat *Notă lexicologică*: **cuc** *în e x p r*. **beat cuc, cuc de beat** etc. să-l prezint la „Zilele Academice clujene 2015”, iar textul intitulat *Notă lexicologică*: **bujaie** să-l prezint în cadrul acestui simpozion, pe de o parte, iar, pe de altă parte, să realizez, prin corespondenţă, o documentare a cuvântului „*bujaie*” în graiul de unde el a fost comunicat.

5.2. În 20 mai a. c. am expediat, electronic, următoarea scrisoare adresată Şcolii Generale din localitatea Brădişorul de Jos, municipiul Oraviţa, jud. Caraş-Severin:

> Stimate Domnule Director,
>
> Subsemnatul, Ion Mării, am lucrat (în calitate de cercetător ştiinţific principal I şi în calitate de director) şi lucrez (ca pensionar, din 2014) la Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară „Sextil Puşcariu” al Academiei Române, Filiala Cluj-Napoca, institut ce continuă celebrul Muzeu al Limbii Române (MLR), creat şi coordonat de marele lingvist S e x t i l P u ş c a r i u.
>
> Îndrăznesc, stimate domnule director, să mă adresez dumneavoastră şi, prin dv., în primul rând profesorului de limba şi literatura română, dar, desigur, şi tuturor celorlalţi colegi ai dv., solicitându-vă câteva informaţii legate de cuvântul **bujáie** = „desişul de buruieni prin grădini, sămănături etc.”, cuvânt comunicat MLR de către Sofroniu Liuba, celebrul învăţător din Maidan (=, azi, Brădişorul de Jos), şi introdus, pe baza acestei unice atestări, în *Dicţionarul limbii române*, cunoscut mai ales sub numele de Dicţionarul Academiei (= DA).

BDD-A22908 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:14:37 UTC)

De curând, Academia Română a hotărât ca partea redactată şi publicată sub redacţia S. Puşcariu să fie reluată. Articolul lexicografic din DA consacrat cuvântului **bujáie** a format, până acum, obiectul a două note lingvistice (sau, mai exact, etimologice), una semnată de Andrei Avram, membru corespondent al Academiei Române, şi o alta, de colegul Dumitru Loşonţi, cercetător ştiinţific pr. I la Institutul din Cluj. Andrei Avram consideră că **bujaie** nu e decât o variantă lexicală a cuvântului bănăţean **buiede**, explicaţie respinsă de D. Loşonţi, care consideră că **bujaie** este, de fapt, un cuvânt i n e x i s t e n t, Sofroniu Liuba (coautor, împreună cu Aurelie Iana, al lucrării *Topografia satului şi hotarului Măidan*, Caransebeş, 1895) comunicând, p r o b a b i l, cuvântul **bugeac**, rostit **buźac**, dar scris de înv. S. Liuba **bujac**, formă dialectală citită, greşit, **bujae** (**bujaie**) de redactorul articolului din DA.

Spre deosebire de Andrei Avram şi Dumitru Loşonţi, ambii cercetători fiind originari din Ardeal, eu, originar din Banatul de câmpie, consider că ne aflăm în faţa unui cuvânt r e a l, un derivat, cu sufixul colectiv *-aie*, de la forma dialectală **boj**, o variantă lexicală a cuvântului **boz**.

După aceste precizări absolut necesare, mă şi vă întreb:

1. Este sau a fost cunoscut cuvântul **bujaie** în localitate?;

2. Ce înseamnă sau a însemnat acest cuvânt?;

3. Este sau nu cunoscută forma **boj**, ca variantă lexicală a lui **boz**?;

4. Este sau nu cunoscut cuvântul **bugeac**, rostit **buźac** = (în alfabetul curent) **bujiac**, şi, dacă este cunoscut, ce înseamnă?;

5. Este sau nu cunoscut cuvântul **buiéde**, rostit **buiege**, şi, dacă este cunoscut, ce înseamnă?

Răspunsurile la cele 5 (cinci) întrebări de mai sus sunt absolut necesare nu numai în redactarea definitivă şi publicarea notei mele lexicologice consacrate cuvântului **bujaie**, ci şi, în primul rând, menţinerii sau nu a cuvântului în noua redactare a părţii din DA redactate sub conducerea lui Sextil Puşcariu.

În aşteptarea unui răspuns de la dv. (ce-l puteţi expedia şi electronic), răspuns ce va fi integral reprodus în textul ce-l voi publica, vă mulţumesc foarte mult pentru ajutorul dat în clarificarea situaţiei cuvântului **bujaie**.

Cu deosebit respect,
I. Mării

5.3. În ziua de 21 mai, am primit, tot electronic, următorul răspuns:

Stimate domnule Ion Mării,

Mă numesc Cimponieru Gabriela Monica şi sunt profesor pentru învăţământul primar la Şcoala Primară din Brădişoru de Jos, în trecut Măidan, denumire care este folosită şi astăzi de localnici. Am parcurs conţinutul scrisorii dumneavoastră şi am aflat, în acest mod, despre solicitarea unor informaţii legate de cuvântul ***bujaie*** = „desişul de buruieni prin grădini, sămănături etc.”

Vă voi răspunde în următoarele rânduri la întrebările adresate, şi anume:

1. *Este sau a fost cunoscut cuvântul* ***bujaie*** *în localitate?*

Nu este şi nici nu a fost cunoscut acest cuvânt. Am întrebat oameni care au ajuns la vârste înaintate, aproape 90 de ani, şi am aflat că acest cuvânt nu a fost cunoscut şi, deci, nici folosit.

BDD-A22908 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:14:37 UTC)

2. *Ce înseamnă sau a însemnat acest cuvânt?*

Din moment ce nu este cunoscut, nu se foloseşte deci, nu are nici o semnificaţie.

3. *Este sau nu folosită forma* ***boj****, ca variantă lexicală a lui* ***boz****?*

Da, există această formă şi desigur este şi folosită. (ex. *M-am pitulat prân boj.*)

4. *Este sau nu cunoscut cuvântul* ***bugeac****, rostit* ***buźac*** *= (în alfabetul curent)* ***bujiac****, şi, dacă este cunoscut, ce înseamnă?*

Există cuvântul **buigeac**, rostit **buijiac** şi înseamnă „*desiş de buruieni în semănături*”.

5. *Este sau nu cunoscut cuvântul* ***buiede****, rostit* ***buiege****, şi dacă este cunoscut, ce înseamnă?*

Este cunoscut cuvântul **buiede**, rostit **buiege**, este frecvent folosit, are pluralul **buiez** şi înseamnă „*buruiană*”, respectiv „*buruieni*”.

În ceea ce priveşte cuvântul **bujaie**, la acest moment cuvântul este inexistent şi, se pare că, nici nu a existat în această formă, ţinând cont de discuţiile purtate cu localnicii. Probabil că s-a strecurat fie o greşeală de scriere fie de pronunţie ajungându-se astfel la forma mai sus amintită.

În speranţa că vă vor fi de folos aceste precizări vă doresc toate cele bune şi mult succes în activitatea pe care o desfăşuraţi.

Cu deosebită stimă,
învăţător Cimponieru Gabriela Monica

Este, scrisoarea reprodusă mai sus, un răspuns i n c r e d i b i l de prompt, foarte documentat şi foarte clar formulat la informaţia lexicală solicitată de noi, fapt pentru care, stimaţi colegi, îngăduiţi-mi să-i transmit doamnei învăţătoare Gabriela-Monica Cimponieru, şi pe această cale, mulţumirile şi felicitările mele.

5.4. Scrisoarea-document a doamnei învăţătoare Gabriela-Monica Cimponieru constituie, indiscutabil, o dovadă, clară, că Dumitru Loşonţi este cel care are dreptate, lingvistul clujean intuind, exact, forma regionalismului comunicat de S. Liuba, chiar dacă doamna învăţătoare ne comunică nu, literarizat, forma **bugeac**, ci forma **buigeac**, rostită *buiźac = buijiac*, formă care, atenţie, înseamnă nu „buruiană”, ci „desiş de buruieni în semănături”, adică exact sensul lui **bujaie** din DA şi DA ms. (vezi *supra*).

Forma *buiźac/buijiac* = **buigeac** nu este, desigur, decât o variantă lexicală reală a formei comunicate de învăţătorul S. Liuba, formă ce se explică prin influenţa semnificantului *buiẹđe/buiege* = **buiede**, adică, şi altfel formulată explicarea acestei forme, prin contaminarea lui *buźac/bujiac* = **bugeac** cu *buieđe/buiege* = **buiede.**

5.5. Nu ştim ce va face sau cum va proceda DLR cu **bujaie** din DA, DA ms şi MDA. Ştim, în schimb, că DELR, la o nouă ediţie, va trebui, pe de o parte, să elimine, de sub articolul **buiéde**, varianta lexicală **bujaie**, iar, pe de altă parte, să introducă, după modelul articolului **brấdă** (vezi DELR 2011, p. 281), următorul articol:

BUJÁIE[*] s. f. (Ban.) „desiş de buruieni – maquis” 1913.

Transcriere greşită în loc de *buj(i)ac = bugeac* Loşonţi, CIE, p. 38–39// <, prin metateză, sg. **buiajă* < pl. **buieje* al s. f. *buiede* Avram, NCE, p. 64–65; < *boj + -aie* Mării..., etimologie abandonată, apoi, în favoarea explicaţiei date de Loşonţi, *op. cit.*

BDD-A22908 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:14:37 UTC)

Spre deosebire de redactarea realizată de DELR 2011, p. 281 pentru „*brâdă*”, noi, în formula redacţională prezentată mai sus, am însoţit cuvântul sau forma titlu, adică lema lexicografică, (şi) de un asterisc, plasat, însă, nu la început, la umărul primei litere, cum se procedează cu formele reconstruite, ci la sfârşit, la umărul ultimei litere, cum propunem să se procedeze în cazul tuturor şi numeroaselor forme citite şi/sau transcrise greşit din neştiinţă şi/sau confuzie ori omisiune de litere.

ABREVIERI BIBLIOGRAFICE. SIGLE

ALRM II, s.n., 1967 = *Micul Atlas lingvistic român*. Partea a II-a, serie nouă, de Emil Petrovici. Redactor principal: Ioan Pătruţ, vol. III, Bucureşti, Editura Academiei R.P.R., 1961.

Avram 2001 = Andrei Avram, *Noi contribuţii etimologice*, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2001 („Etymologica” 7).

Avram 2006 = Andrei Avram, *Comentarii şi ipoteze etimologice*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2006 („Etymologica” 23).

Chest. NALR 1963 = *Chestionarul Noului Atlas lingvistic român*, întocmit, sub conducerea lui Emil Petrovici şi B. Cazacu, de Teofil Teaha, Ion Ionică, Valeriu Rusu, Petre Neiescu, Grigore Rusu şi Ionel Stan, în FD, V 1963, p. 157–271.

DA 1913, 1934 = Academia Română, *Dicţionarul limbii române (DA)*. Întocmit şi publicat după îndemnul şi cu cheltuiala Maiestăţii Sale Regelui Carol I, Tomul I, Partea I, *A–B*, Bucureşti, Librăriile Socec & Comp. şi C. Sfetea, 1913; Tomul II, Partea I, *F–I*, Bucureşti, Monitorul Oficial şi Imprimeriile Statului. Imprimeria Naţională, 1934.

DELR 2011 = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, *Dicţionarul etimologic al limbii române*, vol. I, *A–B*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2011.

DSB 1988 = *Dicţionarul subdialectului bănăţean*, vol. IV, Timişoara, Universitatea din Timişoara, 1988.

H 1884 = *Răspunsuri la Chestionarul lingvistic al lui B. P. Hasdeu*. (Manuscris legat în 18 volume. Cifra romană, de după cele două puncte, indică volumul manuscrisului, iar, în continuare, cifrele arabe indică localitatea anchetată.)

Loşonţi 2007 = Dumitru Loşonţi, *Certitudini şi ipoteze etimologice*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2007 („Etymologica” 26).

MDA 2001 = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan(–Al. Rosetti)”, *Micul dicţionar academic*, vol. I. *A–C*, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2001.

Sădeanu 1962 = Florenţa Sădeanu, *Sufixele colective din limba română cu specială privire asupra repartiţiei lor*, în *Studii şi materiale privitoare la formarea cuvintelor în limba română*, vol. III, Bucureşti, Editura Academiei R.P.R., 1962.

Weigand 1896 = G. Weigand, *Der Banater Dialekt*, în „Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache zu Leipzig”, III, 1896, p. 198–332.

LEXIOLOGICAL NOTE: ***B U J A I E***
(*Abstract*)

The author discusses the lexicographic article ***bujaie*** from DA 1913, p. 681, article edited based on a single attestation, a communication from teacher S. Liuba from Maidan locality in Banat, today called Brădişorul de Jos, Caraş-Severin county.

Having no established etymology in the above mentioned dictionary, *bujaie* is discussed by Andrei Avram, Dumitru Loşonţi, and I. Mării. Andrei Avram considers that *bujaie* is only a lexical variant of the word ***buiede***, explanation accepted by DELR 2011, p. 302, but rejected by D. Loşonţi,

BDD-A22908 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:14:37 UTC)

who considers that *bujaie* is, in fact, an inexistent word and that probably S. Liuba transmitted the word "*bugeac*", pronounced *buźac* and written by S. Liuba *bujac*, a dialectal form wrongly read *bujac* (*bujaie*) either by the one who carded the communicated lexical material, or by the editor of the lexicographic article. Considering the word "*bujaie*" as an existing one, I. Mării thinks that it is a derived word with the collective suffix *-aie* from the dialectal form *boj*, a lexical variant of the word "*boz*", an etymology the author gives up as a result of a real indirect documentation (= by correspondence) and accepts without hesitation D. Loşonţi's explanation.

Cuvinte-cheie: *lexicologie*, *etimologie*, *lexicografie*, *Dicţionarul limbii române* (DA), ***bujaie***, ***buiede***, ***buiagă***, ***bugeac***.
Keywords: *lexicology*, *etymology*, *lexicography*, *Dictionary of the Romanian Language* (DA), ***bujaie***, ***buiede***, ***buiagă***, ***bugeac***.

Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară
„Sextil Puşcariu"
Cluj-Napoca, str. E. Racoviţă, 21
anamariamarii@gmail.com

BDD-A22908 © 2015 Editura Scriptor; Editura Argonaut
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 22:14:37 UTC)